

Skrymmande har fått nya regler och Avfall Sverige driver frågan

Guide 24 om bygg- och rivningsavfall är delvis inaktuell på grund av ny lagstiftning.

1 oktober 2025 och 1 juli 2026 började nya paragrafer gälla i avfallsförordningen (2020:614), se Avfall Sveriges PM 8 2025 och PM 5 2026. För guide 24 är 2, 4, 15 och 35 §§ 3 kap. mest aktuella.

2 § /Upphör att gälla U:2028-01-01/ Den som har avfall ska sortera ut åtminstone följande avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall:

1. bioavfall, i enlighet med 7 §,
2. förpackningsavfall, i enlighet med 8-14 §§,
3. skrymmande kommunalt avfall,
4. textilavfall, med undantag för det avfall som anges i 16 §,
5. returpapper,
6. avfall som utgörs av elektrisk och elektronisk utrustning, i enlighet med 18 §,
7. förbrukade batterier,
8. bygg- och rivningsavfall, i enlighet med 19 §,
9. farligt avfall,
10. läkemedelsavfall, i enlighet med 20 §,
11. uttjänta fiskeredskap, i enlighet med 21 §,
12. spillolja, i enlighet med 22 §,
13. uttjänta bilar, i enlighet med 23 §,
14. uttjänta däck, i enlighet med 24 §,
15. restavfall, och
16. deponiavfall.

Förordning (2025:820).

4 § Kommunen får, i fråga om det avfall som kommunen ansvarar för, meddela föreskrifter om

1. att ytterligare avfallsslag, utöver de som anges i 2 §, ska sorteras ut och förvaras skilda från varandra och från annat avfall, och
2. att avfallsslagen i 2 § 1, 3-5, 8, 9, 12, 15 och 16 ska sorteras ytterligare om det är miljömässigt motiverat.

Kommunen får också meddela föreskrifter om att skrymmande kommunalt avfall får samlas in med icke-skrymmande kommunalt avfall av samma material. Förordning (2026:678).

15 § /Träder i kraft I:2028-01-01/ Den som har skrymmande kommunalt avfall ska sortera ut åtminstone följande materialslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall:

1. papp och kartong,
2. plast,
3. metall, och
4. glas.

35 § Kommunen får meddela föreskrifter om att

1. små mängder ätligt fett och ätlig olja från hushåll får hanteras tillsammans med restavfallet,
2. trädgårds- och parkavfall får hanteras tillsammans med biologiskt nedbrytbart livsmedels- eller köksavfall, eller
3. bygg- och rivningsavfall får hanteras tillsammans med skrymmande avfall av samma materialslag.

Sådana föreskrifter får endast avse avfall där hanteringen leder till ett bättre miljömässigt resultat mot bakgrund av den sammanlagda miljöpåverkan från hanteringen av de aktuella avfallsströmmarna.

Förordning (2025:820).

4 § är en viktig bestämmelse eftersom den ger kommunen möjlighet att utöver kraven i nationell lagstiftning reglera hur avfall ska sorteras i kommunen. Bestämmelsen är inte ny, men har ändrats. Andra stycket är nytt. Kommunen ges alltså möjlighet att i sina avfallsföreskrifter reglera att skrymmande kommunalt avfall får samlas in tillsammans med icke-skrymmande kommunalt avfall av samma material. Ett exempel är att en plastpulka (skrymmande) därmed kan samlas in tillsammans med en leksaksspade av plast (icke-skrymmande).

Enligt 3 kap. 35 § 3 punkten avfallsförordningen får kommunen meddela föreskrifter om att bygg- och rivningsavfall får hanteras tillsammans med skrymmande avfall av samma materialslag. Det skulle t.ex. kunna innebära att en plastlist (bygg- och rivningsavfall) får sorteras ut tillsammans med en plastpulka (skrymmande) vid återvinningscentralen.

Men med hänvisning till 3 kap. 4 § kvarstår begränsningen att ej skrymmande avfall inte får hanteras tillsammans med bygg- och rivningsavfall. I praktiken skulle detta innebära att även om kommunen meddelar båda typer av föreskrifter så får plastpulkan läggas med plastspaden, och plastpulkan får läggas med plastlisten, men plastlisten får fortfarande inte läggas med plastspaden.

Avfall Sverige kommer att fortsätta att driva frågan om förtydliganden och förenklingar när det gäller hanteringen av skrymmande avfall. Med anledning av detta avvaktar vi en uppdatering av guide 24. Läs mer i Avfall Sveriges PM 8 2025 och PM 5 2026.

Bygg- och rivningsavfall under kommunalt ansvar

I KORTHET

- Bygg- och rivningsavfall ingår inte i kommunalt avfall, däremot får kommunerna från den 1 januari 2023 ansvar för bygg- och rivningsavfall som inte producerats i yrkesmässig verksamhet.
- Detta kan innebära ökade avfallsmängder för kommunerna att ta hand om eftersom den nya lagstiftningens definitioner har en annorlunda omfattning.
- Om bygg- och rivningsavfallet inte uppstått i en yrkesmässig verksamhet är det kommunens ansvar, oavsett om avfallet uppstått i ett hushåll eller inte. Om exempelvis en privatperson själv renoverar hemma så är det bara kommunen eller de utförare som kommunen upphandlat eller auktoriserat som får transportera avfallet yrkesmässigt, om inte kommunens avfallsföreskrifter medger annat. Om privatpersonen i stället anlitar en yrkesmässig hantverkare faller avfallet utanför kommunens ensamrätt.
- Utöver utsortering av farligt avfall och avfall under producentansvar, ska den som producerar bygg- och rivningsavfall sortera det i minst sex lagstadgade fraktioner. Skyldigheten gäller även hushåll.
- Kommunen behöver kunna ta emot dessa fraktioner skilda från varandra och från annat avfall för att öka möjligheterna till återbruk och materialåtervinning. Kommunen behöver även fortsättningsvis också kunna ta emot osorterat bygg- och rivningsavfall.
- Undantag från utsorteringskraven gäller för sammanfogade konstruktioner och förorenade avfall, med andra ord avfall som inte går att materialåtervinna eller avfall som skulle förstöra materialåtervinning. Det kan också ha meddelats dispens från utsorteringskraven.
- Kommunen behöver inte ta emot alla fraktioner bygg- och rivningsavfall på samtliga återvinningscentraler, men behöver någon plats att kunna hänvisa invånarna till för deras fraktioner.
- Det råder förbud mot förbränning av avfall som sorterats för att materialåtervinnas eller förberedas för återanvändning, men förbudet har undantagsmöjligheter om kommunen som en del av behandlingssteget identifierar avfall vars bästa behandlingsmetod är energiåtervinning.
- Kommunen behöver inte fysiskt hålla isär flöden som utgör kommunalt avfall från flöden som utgör bygg- och rivningsavfall. Naturvårdsverket hanterar fördelningen i statistiksammanhang med hjälp av schabloner. Målade trämobler kan alltså även fortsättningsvis blandas med målat virke.
- Fastighetsnära insamling skulle kunna upphandlas genom tjänstekoncession alternativt genom att auktorisera utförare.
- Kommunen behöver ta ställning till om den ska erbjuda obegränsade besök till återvinningscentral i grundavgiften, eller om endast ett visst antal besök, med en viss volym, ska ingå i grundavgiften medan ytterligare besök sker till en extra avgift.
- Det rekommenderas att fastighetsnära insamling hanteras genom så kallad tilläggsavgift i avfallstaxan.

Innehåll

1. Inledning.....	3
2. Juridiska förutsättningar	4
2.1 Icke yrkesmässig verksamhet.....	4
2.2 Avfallsproducent	4
2.3 Kommunalt avfallsansvar.....	5
2.4 Undantag från separat utsortering	5
2.5 Dispens	6
2.6 Behandling och förbud mot förbränning	6
3. Utredning av praktiska förändringar.....	7
4. Insamlingslösningar	8
4.1 Mottagning via återvinningscentral.....	8
4.2 Fastighetsnära insamling	9
5. Sortering av bygg- och rivningsavfall	12
5.1 Trä.....	12
5.2 Mineral.....	13
5.3 Metall	13
5.4 Glas	13
5.5 Plast.....	13
5.6 Gips	14
5.7 Farligt avfall och elavfall.....	14
5.8 Jord, sten, schaktmassor, muddermassor och bäddar från enskilda avlopp.....	15
5.9 Lastpallar och kabeltrummor.....	16
6. Upphandling och auktorisation.....	17
6.1 Mottagning och behandling av bygg- och rivningsavfall	17
6.2 Containrar	17
6.3 Fastighetsnära insamling	17
7. Avgiftsfinansiering	19
8. Statistikrapportering	20
9. Kommunikation och samverkan	22
 Bilaga: Informationsinsamling till guiden.....	 24

1. INLEDNING

Nya begrepp i lagstiftningen

Den 1 augusti 2020 trädde ny avfallslagstiftning i kraft vilket gjorde att avfallsförordningen 2011:927 ersattes med 2020:614. Även miljöbalken och annan relevant lagstiftning uppdaterades. Ändringarna i lagstiftningen skedde delvis på grund av att Sverige valt att anpassa sin lagstiftning mer till den europeiska lagstiftningen. Detta innebar bland annat att det svenska begreppet "hushållsavfall" ersattes av det begrepp som används i EU:s statistik och lagstiftning, "municipal waste" (på svenska "kommunalt avfall"). I samband med att begreppet implementerades i svensk lagstiftning så ersattes även den svenska definitionen med den europeiska. Detta betyder att kommunalt avfall har en något annan omfattning än hushållsavfall. Läs mer om detta i Avfall Sveriges guide om kommunalt avfall.

Bygg- och rivningsavfall utgör enligt definitionen i 15 kap. 3 § miljöbalken inte "kommunalt avfall". Däremot följer det av miljöbalken 15 kap. 20 § att bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet faller under kommunalt ansvar från och med år 2023. Det är alltså inte kommunalt avfall, men ingår i kommunalt ansvar. Definitionen av bygg- och rivningsavfall finns i 15 kap. 8 § miljöbalken: "avfall från bygg- och rivningsarbeten".

Bygg- och rivningsavfall från icke-yrkesmässig verksamhet (framöver kallat endast bygg- och rivningsavfall om inget annat specificeras) har en bredare omfattning än vad som föll under begreppet hushållsavfall, som i förarbetena anges vara "avfall som regelmässigt uppkommer vid nyttjande av mark och byggnad för bostadsändamål"¹. Enligt tidigare lagstiftning kunde man alltså argumentera för att exempelvis stora mängder rivningsavfall som uppstått vid renovering inte var att klassa som regelmässigt uppkommande vid boende. Samma argument kan inte göras för den nya lagstiftningen.

Notera att även andra än hushåll kan utgöra icke yrkesmässig verksamhet under vissa omständigheter, till exempel en ideell förening. Avfall från sådana verksamheter faller därmed också under kommunens ansvar, läs mer i kapitel 2.1.

Nya krav på utsortering

Utöver det nya begreppet med en ny definition, finns det numera även krav på att utsortering av sex bygg- och rivningsavfallsfraktioner ska göras av den som producerar avfallet. Den som samlar in sådant utsorterat avfall ska också samla in det separat². Detta innebär att kommunen behöver kunna ta emot dessa fraktioner skilda från varandra och

från annat avfall för att öka möjligheterna till återbruk och materialåtervinning. För de kommuner som idag inte samlar in de sex fraktionerna separat så kommer det innebära en förändring i exempelvis insamling på återvinningscentral och, i den mån det sker, insamling vid fastighet. De sex fraktionerna är trä, mineral (betong, tegel, klinker, keramik, sten), metall, glas, plast och gips.

Det är dock viktigt att poängtera att kraven gäller åtminstone de sex uppräknade fraktionerna. Utöver detta finns också de generella utsorteringskraven för exempelvis farligt avfall³ och avfall som omfattas av producentansvar. Även andra fraktioner ska sorteras ut om det medger bättre avfallsbehandling i enlighet med avfallshierarkin.⁴

Steg upp för avfallstrappan

Alla som behandlar avfall har ett ansvar för att försöka styra hanteringen högre upp i avfallshierarkin. Att förebygga uppkomsten av avfall är det översta steget i avfallshierarkin. Avfallshierarkins prioritetsordning är

- Förebyggande av avfall
- Återanvändning
- Materialåtervinning och biologisk återvinning
- Annan återvinning, till exempel energiåtervinning
- Bortskaffande, till exempel deponering

I första hand ska alltså avfall förebyggas. Kommunen har en skyldighet att lämna information till hushållen om avfallsförebyggande åtgärder. Detta och andra åtgärder och styrmedel som kommunen planerar att använda i avfallsförebyggande syfte, ska anges i kommunens avfallsplan.^{5 6} Detta bör säkerställas och följas upp genom exempelvis information och tillsyn.

Utgångspunkten för bedömningen är att den behandling av avfallet som bäst skyddar människors hälsa och miljön som helhet ska anses som lämpligast, om behandlingen inte är orimlig.

Avfallshierarkin

1 Prop. 1997/98:45 del 2 s 185.

2 3 kap. 10 och 11 §§ avfallsförordningen

3 Avfallsförordningen 4 kap. 10§

4 Här kan påminnas om att en kontrollplan, som ska tas fram inför byggnadsmälan, rivnings- eller bygglov och lämnas in till byggnadsnämnden, ska ange vilka byggprodukter som kan återanvändas och hur de ska tas om hand. Sådant blir då inte avfall utan kan lämnas direkt till återbruk, se vägledning på Boverkets hemsida. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/rivningsavfall/allmant-om-rivningsavfall-och-avfallshantering/kontrollplan/>

5 Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2020:6) om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall, 5, 8 och 21 §§.

6 Plan- och bygglag (2010:900), bl.a.10 kap. 6 §, samt Boverkets allmänna råd (2013:15) om rivningsavfall.

2. JURIDISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

2.1 Icke yrkesmässig verksamhet

Om bygg- och rivningsavfallet inte uppstått i en yrkesmässig verksamhet är det kommunens ansvar, oavsett om avfallet uppstått i ett hushåll eller inte. För att veta vad som inte är yrkesmässig verksamhet så behöver man veta vad som definieras som yrkesmässig verksamhet. Detta är ett begrepp som saknar legaldefinition och inte har berörts i förarbetena till miljöbalken eller till tidigare lagstiftning.

Avfall Sverige rekommenderar att, i avvaktan på vägledande praxis, använda skattelagstiftningens tolkning av begreppet. Det innebär att en verksamhet är yrkesmässig åtminstone om den är skattepliktig i inkomstlaget näringsverksamhet och/eller det är fråga om en skattepliktig omsättning enligt mervärdesskattelagen. Som jämförelse är enligt yrkestrafiklagstiftningen transport av avfall och annat gods att anse som yrkesmässig om den bedrivs av en fysisk eller juridisk person i kommersiellt syfte,⁷ dvs. med vinstsyfte eller annars i konkurrens.

Det avgörande blir alltså om avfallet uppkommit i en verksamhet som ska beskattas i inkomstlaget näringsverksamhet. En verksamhet med F-skattsedel är en sådan verksamhet. Uthyrning av hyresrätter är en yrkesmässig verksamhet. Däremot är en bostadsrättsförening eller en kooperativ hyresrättsförening som syftar till att förse medlemmarna med bostad inte en yrkesmässig verksamhet, eftersom den inte är en näringsverksamhet och inte drivs i kommersiellt syfte. Dock anlitar sådana förening oftast byggfirmor och andra yrkesmässiga verksamheter för sina arbeten.

Var gränsen går för vad som ska anses ”yrkesmässig” verksamhet i ideella föreningar är oklart här, men åtminstone den del av ideell verksamhet för vilken föreningen är skyldig att betala inkomst- eller mervärdesskatt bör anses som yrkesmässig.

Att kommunerna ska ansvara för avfall från bygg- och rivningsåtgärder som inte uppstår i en yrkesmässig verksamhet, innebär alltså i praktiken främst bygg- och rivningsavfall som uppkommer när till exempel hushållet, den lilla idrottsföreningen eller bostadsrättsföreningen själva genomför åtgärder för egen räkning utan att anlita ett företag – exempelvis själv bygger om hemma, själv bygger sin klubbstuga eller gräver upp sin markbädd och andra delar av sin avloppsanläggning.

Yrkesmässig verksamhet som inte huvudsakligen arbetar med byggnation och rivning

Stora delar av det bygg- och rivningsavfall som produceras i bostäder produceras när hantverkare anlitas för bygg- och rivningsarbeten, då har avfallet uppstått i hantverkarens yrkesmässiga verksamhet.⁸ Det produceras även bygg- och rivningsavfall i samband med åtgärder som utförs av en aktör som äger eller förvaltar en fastighet i yrkesmässig verksamhet, till exempel en fastighetsägare som hyr ut bostadslägenheter och lokaler vars vaktmästare utfört åtgärderna. Även det avfall som uppkommer i sådana fall bör anses uppkomma i den yrkesmässiga verksamheten. En verksamhet som producerar bygg- och rivningsavfall kan vara yrkesmässig även om det inte är en verksamhet som huvudsakligen vidtar bygg- och rivningsåtgärder. Om bygg- och rivningsavfallet producerats i verksamheten, oavsett verksamhetstyp, är det fråga om avfall som uppkommit i den yrkesmässiga verksamheten och verksamhetsutövaren ansvarar för hanteringen av detta avfall. Ett exempel på detta kan vara en butiksinnehavare som renoverar och alltså inte har byggnation och rivning som näringsverksamhet.

Kontroll av yrkesmässig verksamhet

En fråga som uppkommer är hur kommunen kan kontrollera om bygg- och rivningsavfallet uppstår i icke yrkesmässig verksamhet, till exempel att en fastighetsägare som beställer fastighetsnära insamling av kommunen inte har anlitat hantverkare. Ett tips är att göra kontroll via kommunens bygglovsenhet, till exempel via bygganmälan där fastighetsinnehavaren intygar att de antingen gör bygget själva eller med hjälp av hantverkare.

2.2 Avfallsproducent

Om hushåll anlitar en yrkesmässig verksamhet för byggnation eller rivning anses alltså avfallet uppstå i den yrkesmässiga verksamheten. Den yrkesmässiga verksamheten är avfallsproducent för det avfall som uppstår som en direkt följd av arbetena⁹ och har faktiskt möjlighet att vidta de åtgärder som krävs, samt rättslig möjlighet i enlighet med avtalet med beställaren (exempelvis hushållet).

I Naturvårdsverkets vägledning¹⁰ om vem som är avfallsproducent anges också följande:

*Det avfall som uppstår som en följd av service och underhåll och liknande arbeten, bör normalt anses uppstå i den egna verksamheten. Det betyder att **avfallet uppstår i den verksamhet som utför servicen eller underhållet, även om arbetet utförs hos någon annan eller på annan plats än i de egna verksamhetslokalerna.** ... Detta gäller*

⁷ Förordning (EG)1071/2009, artikel 2.1 och 2.3.

⁸ Detta stycke: Prop. 2019/20:156, sid 45–46.

⁹ Prop. 2019/20:156, sid 45.

¹⁰ Naturvårdsverket, ”Vägledning – Definition av avfall”, 2022. <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/begrepp-och-definitioner/>

*dock endast det **avfall som uppkommer som en direkt följd av att det specifika arbetet utförs. Som huvudregel är det den som utför servicen som bör ha kontroll över vilket avfall som kommer uppstå och hur det ska hanteras** och således är det den som är avfallsproducent.*

I miljöbalken¹¹ definieras avfallsproducent som ”den som ger upphov till avfall (ursprunglig avfallsproducent) och den som genom förbehandling, blandning eller andra förfaranden ändrar avfallets art eller sammansättning”. Den ursprungliga avfallsproducenten har som utgångspunkt ansvaret för kostnaderna för att hantera det avfall som denna har producerat, samt ett kontrollansvar.¹² Ansvaret kan dock, helt eller delvis, överlämnas till entreprenör eller underentreprenör, om det är avtalat genom exempelvis ett entreprenadavtal.^{13 14}

Ett hushåll kan vara byggherre, vilket definieras som den som för egen räkning utför eller låter utföra projekterings-, byggnads-, rivnings- eller markarbeten.¹⁵ En byggherre kan med andra ord antingen utföra arbetet själv¹⁶ eller agera beställare genom att anlita entreprenörer som ska utföra arbetet.

En beställare har flera olika ansvar enligt bland annat plan- och bygglagen, arbetsmiljölagen och miljöbalken, men detta gör inte automatiskt beställaren till avfallsproducent om entreprenör har anlitats att utföra själva arbetet. Då är entreprenören avfallsproducent, enligt resonemanget ovan. Beställaren kan dock ha kvar ett kontrollansvar och ett kostnadsansvar. Avfallsproducentens rådighet över avfallet kan också begränsas genom avtal med beställaren.

Naturvårdsverket menar i sin vägledning¹⁷ att om det finns oklarheter om vem som är ansvarig för avfallet så bör man titta på i vems verksamhet avfallet uppstått. Här pekar Naturvårdsverket på att om det uppstår en situation där en entreprenör har anlitats för att utföra ett arbete, men inte får rådighet över avfallet, så ska i stället beställaren ses om avfallsproducent. Avfall Sverige menar att det finns få fall i praktiken där en beställare, i form av ett hushåll, inte tillåter entreprenören (hantverkaren, byggfirman) att ta hand om det

avfall de producerat,¹⁸ vilket innebär att den här situationen sällan uppstår på ett sätt som gör att den enskilda kommunen behöver ta ställning till det i samband med mottagning.

2.3 Kommunalt avfallsansvar

Kommunen har generellt ensamrätt att transportera och behandla avfall under kommunalt avfallsansvar. Det betyder att om en privatperson själv renoverar hemma så är det bara kommunen eller de utförare som kommunen upphandlat eller auktoriserat som får transportera avfallet yrkesmässigt. Skulle någon utförare transportera avfallet utan kommunens uppdrag bryter de mot kommunernas ensamrätt, vilket är straffsanktionerat enligt miljöbalken. Beroende på hur den enskilda kommunens avfallsföreskrifter är utformade kan det dock vara så att borttransport av annan än fastighetsinnehavaren eller hushållet inte är begränsad med hänvisning till domen i avgörandet om Tiptapp (Mark- och miljööverdomstolens dom i mål nr M6891-20).

Om avfallet har uppstått i yrkesmässigt utövande, till exempel att en privatperson anlitar en hantverkare så faller avfallet utanför kommunens ensamrätt och då kan vem som helst transportera och behandla avfallet (under förutsättning att de uppfyller övriga krav i avfallslagstiftningen). Eftersom detta avfall då inte heller är att se som avfall under kommunalt ansvar har kommunen ingen skyldighet att hämta eller ta emot avfallet.

Avfall Sveriges och Sveriges Kommuner och Regioners underlag för avfallsföreskrifter (rapport 2017:1) har anpassats utifrån de nya kraven avseende bygg- och rivningsavfall från icke yrkesmässig verksamhet.

2.4 Undantag från separat utsortering

Lagstiftningen säger att sex fraktioner av bygg- och rivningsavfallet samt farligt avfall¹⁹, elavfall, förpackningsavfall och brännbart avfall (d.v.s. det brännbara avfall som blir kvar efter att övriga nämnda avfallsslag sorterats ut), ska utsorteras och samlas in separat från varandra och från annat avfall.²⁰ Naturvårdsverket har meddelat generella föreskrifter om undantag från utsorteringskraven²¹ för bygg- och rivningsavfall²² och

11 15 kap 4 § miljöbalken

12 Ansvar att se till att avfallet genomgår en fullständig behandling i enlighet med avfallshierarkin.

13 15 kap 11a § miljöbalken

14 Se förarbetena prop. 2015/16:166 sid 68 och prop 2019/20:156 sid 96.

15 1 kap 4 § plan- och bygglagen

16 I fallet med hushåll skulle innebära att ett hushåll som bygger/river själv både är byggherre och avfallsproducent, vilket gör att avfallet hamnar under det kommunala ansvaret.

17 Naturvårdsverket, ”Vägledning – Definition av avfall”, 2022. <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/begrepp-och-definitioner/>

18 Exempel hur hushållet kan inskränka hantverkarens/byggherrens etc rådighet över det avfall denne genererar, kan vara att i uppmaning, avtal eller kontrollplan ange att visst byggmaterial som exempelvis fönster, köksinredning och gatsten inte får kasseras, utan ska hanteras varsamt och lämnas för återbruk. Ofta är det också den anlitade firman som efter övergripande anvisningar av beställaren, tar fram de redovisningar om beräknade mängder byggmaterial etc, som beställaren/byggherren ska redovisa i kontrollplanen enligt plan- och bygglagen.

19 Som inte redan är blandat hos hushållet, se 4 kap 12 § 1 avfallsförordningen. Hushållet ska dock sortera ut farligt avfall om det framgår av kommunens avfallsföreskrifter och ska sortera ut spillolja, se 3 kap. 6 § avfallsförordningen.

20 Avfallsförordningen 3 kap. 11 §

21 NFS 2020:7, 4–5 §§.

22 Avfallsförordningen 3 kap 10 §

brännbart avfall²³ som:

1. utgörs av konstruktioner där ämnen eller föremål sammanfogats på ett sätt som gör att separering inte är tekniskt genomförbar med hänsyn till god praxis för avfallsinsamling, eller
2. är förorenade på ett sätt som gör att inblandning i det övriga utsorterade avfallet försvårar eller omöjliggör den lämpligaste behandlingen enligt avfallshierarkin i 15 kap. 10 § miljöbalken.

Ur detta kan man alltså läsa att undantag gäller från utsorteringskraven för sammanfogade konstruktioner och förorenade avfall.

Det generella undantaget för utsortering i Naturvårdsverkets föreskrifter gäller alltså utsortering "vid källan", där avfallet uppkommer, och alltså inte när kommunen tar emot utsorterat avfall.

2.5 Dispens

Tillsynsmyndigheten kan i det enskilda fallet ge dispens²⁴ om det finns andra fall där det inte bedöms vara möjligt att sortera ut nämnda fraktioner av bygg- och rivningsavfall och brännbart avfall.

Det finns även en möjlighet för myndigheten att ge dispens från separat insamling²⁵ när detta inte är möjligt eller fördelarna inte överväger nackdelarna, vilket är fallet om:

1. Separat insamling inte är tekniskt möjlig,
2. Annan hantering ger samma återvinningsresultat,
3. Separata insamlingens sammanlagda miljöpåverkan inte är den bästa, eller
4. Den medför oskäligen ekonomiska kostnader, med hänsyn till
 1. Negativa effekter på människors hälsa och miljön
 2. Möjligheterna till effektivitetsförbättringar
 3. Vilka intäkter som försäljning av återvunnet material kan ge och
 4. Principen om att den som förorenar bör stå för kostnaderna

Till skillnad från det generella undantaget så innebär en dispens att ett aktivt beslut måste tas av tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet.

2.6 Behandling och förbud mot förbränning

Det insamlade avfallet ska behandlas i enlighet med avfallshierarkin i 15 kap. 10 § miljöbalken. Det kan innebära att det krävs viss eftersortering för avfall som med stöd av undantag eller dispens inte sorterats ut eller samlats in separat. De lagstadgade fraktionerna ska samlas in utsorterat i syfte att ge renare strömmar som underlättar för avfallet att ta sig upp för avfallshierarkin. När det lämnats till kommunen är det kommunen som ansvarar för att det behandlas i enlighet med detta.²⁶

Insamlat avfall ska i första hand förberedas för återanvändning, vilket är ett återvinningsförfarande²⁷. När det genom kontrollen har återvunnits, upphör materialet att vara avfall²⁸. Se vidare i Avfall Sveriges Guide #9 om juridiska förutsättningar för förebyggande och återanvändning.

Enligt avfallsförordningen²⁹ råder förbud mot förbränning av avfall som samlats in för att förberedas för återanvändning eller för att materialåtervinnas. Det finns dock undantag och förbudet betyder alltså inte att inget av det som samlas in får gå till förbränning, det vill säga energiåtervinning, eller att kommunerna måste skaffa återbruk-/återvinningsavsättning för allt utsorterat avfall.

Ett sådant undantag är det avfall som uppstår i behandlingssteget efter insamlingen, exempelvis vid sortering inför materialåtervinning. Det är då naturligt att i detta steg identifiera avfall som inte går att materialåtervinna och därför bedöms ha energiåtervinning som lämpligaste behandling. Det innebär till exempel att det inte är något generellt förbud mot att behandla utsorterat trä genom energiåtervinning, om det bedöms vara den mest lämpliga metoden. Avfallshierarkins prioritetsordning är grunden för bedömningen.

²³ Avfallsförordningen 3 kap. 12 §

²⁴ Avfallsförordningen 3 kap. 15 §

²⁵ Avfallsförordningen 3 kap. 16–17 §§

²⁶ Kommunens ansvar framgår av 15 kap. 20 § miljöbalken. Se även 15 kap. 11a § miljöbalken (ursprungliga avfallsproducentens ansvar) och 5 kap. 18 § andra stycket avfallsförordningen (yrkesmässig verksamhet behöver inte kontrollera avfallsmottagaren om det lämnas till en kommun eller den kommunen anlitat).

²⁷ Miljöbalken 15 kap. 6 §

²⁸ Miljöbalken 15 kap. 9a §

²⁹ Avfallsförordningen 3 kap 19 §

3. UTREDNING AV PRAKTISKA FÖRÄNDRINGAR

Det nya kommunala ansvaret för bygg- och rivningsavfall från icke yrkesmässig verksamhet börjar gälla 1 januari 2023. Kommunerna behöver ha beredskap för att kunna hantera större mängder och nya typer av avfall än kommunen tidigare hanterat. Kommunen behöver även ta ställning till om bygg- och rivningsavfallet i första hand ska hänvisas till större avfallsanläggningar eller om det kan hanteras på återvinningscentralen.

I samband med det nya ansvaret behöver varje kommun planera för hur bygg- och rivningsavfall ska samlas in och hanteras. Förändringar och utmaningar kopplat till det nya ansvaret skiljer sig åt mellan kommuner. Bland annat beror det på hur kommunen idag hanterar dessa frågor, och vilka förutsättningar som finns i kommunen gällande exempelvis fastighetsnära insamling, utsortering på återvinningscentralerna och avsättning.

Hindra eller möjliggöra andra aktörer

Precis som för annat avfall än bygg- och rivningsavfall, som samlas in vid återvinningscentraler, så behöver kommunen analysera och besluta hur kommunen ska förhålla sig till att genom auktorisation eller avfallsföreskrifterna möjliggöra eller hindra andra yrkesmässiga aktörer än kommunen och dess entreprenörer, eller fastighetsinnehavaren (själv eller med hjälp av annan icke yrkesmässig aktör) att transportera avfallet till återvinningscentralen. Detta med utgångspunkt i Mark- och miljööverdomstolens avgörande avseende Stockholms stad och TipTapp³⁰.

Förändrade mängder bygg- och rivningsavfall

Kommunen behöver ha beredskap för att kunna hantera större mängder och nya typer av avfall än kommunen tidigare hanterat.

Det kan vara lämpligt att undersöka hur stor ökning av bygg- och rivningsavfall som kan förväntas till följd av det nya ansvaret. Detta beror framför allt på hur stor del av hushållens bygg- och rivningsavfall som kommunen idag tar emot och hanterar, men även på faktorer som renoverings- och nybyggnadstakt, trend att anlita hantverkare respektive renovera eller bygga själv samt fördelning mellan villor, bostadsrätter och hyresrätter i kommunen. Det beror även på om kommunen idag hanterar bygg- och rivningsavfall från verksamheter, och om man i så fall planerar att fortsätta med detta.

Möjligheter till avsättning

Att få avsättning för det insamlade avfallet kan i vissa fall vara en utmaning för kommunerna, särskilt eftersom avfall utsorterat för materialåtervinning, som regel, inte får energiåtervinnas (se kapitel 2. Juridiska förutsättningar). Möjligheter till avsättning skiljer sig åt stort beroende på var i landet kommunen finns, och det kan därför vara en god idé att föra en aktiv dialog med näringsliv och organisationer i regionen för att utreda vilka aktörer som finns tillgängliga och hitta potentiella utförare.

Många kommuner ser även utmaningar gällande att komma upp i tillräckliga volymer för att hitta bra avsättningsmöjligheter. En möjlighet är därför att etablera större regionala nätverk där man kan samverka (till exempel genom gemensam upphandling av förmedling och auktionstjänster för återvinning eller gemensamma digitala marknadsplatser), gemensamt utvärdera lösningar och komma upp i större volymer för avsättning. Något som skulle kunna öka avsättningen är om det saluförs på fysiska eller digitala marknadsplatser gemensamt med nya produkter av samma slag.

30 Mark- och miljööverdomstolens dom i mål nr M 6891-20. Observera att yrkesmässiga transporter har att följa särskilda regler om tillståndsplikt för avfallstransport, rapportering m.m. avseende farligt avfall, samt yrkestrafiktillstånd. Detta tas inte upp i domen eftersom målet endast avser frågan om det föreligger grund för förbud av applikationens förmedlingstjänst.

4. INSAMLINGSLÖSNINGAR

De största praktiska förändringarna när det gäller insamlingslösningar väntas vara att:

1. kommunen måste kunna hantera fastighetsnära insamling om den som producerat icke yrkesmässigt bygg- och rivningsavfall begär det, och insamlingen behöver ske i de fraktioner som avfallet sorterats ut i.
2. mängderna bygg- och rivningsavfall som kommunen behöver hantera på återvinningscentraler kan komma att öka och kommunerna kan komma att behöva utöka mottagningen för vissa fraktioner alternativt hänvisa större mängder bygg- och rivningsavfall till annan egen eller upphandlad mottagningsanläggning.

Några viktiga faktorer att beakta vid utvärdering och val av insamlingslösningar är:

- kapacitet och lokalisering på befintliga återvinningscentraler
- transportavstånd inom kommunen
- möjligheter att transportera och mellanlagra bygg- och rivningsavfall på återvinningscentral eller avfallsanläggning
- möjligheter att hänvisa kunder till större avfallsanläggningar i regionen
- vad som står i gällande tillstånd och anmälan gällande lagringsmängder

Beroende på ovanstående aspekter kan kommunen välja att styra insamling och hantering av bygg- och rivningsavfall på det sätt som fungerar bäst för just den kommunen. I anslutning till detta kan avgiftsfinansieringen struktureras på ett sätt som styr mot den insamling och hantering som man kommit fram till passar kommunen bäst (se mer i kapitel 4).

Volym- eller viktbegränsning

En del kommuner har tills nu haft maxgränser på hur mycket som får lämnas till en återvinningscentral eller som hämtas fastighetsnära. Kommunen kan fortsätta att hänvisa till dessa gränser med hänvisning till de reglerade lagringsmängderna som finns på återvinningscentralen och hur stora containrar som man som hushåll har möjlighet att beställa för hämtning. Samtidigt har kommunen fortsatt ansvar att ta emot avfall även om det skulle gå över maxgränsen. För volymer över maxgränsen per tillfälle kan kommunen välja att ta ut en avgift, se kapitel 7.

4.1 Mottagning via återvinningscentral

Kommunernas återvinningscentraler (ÅVC:er) är en befintlig infrastruktur som kan vara fördelaktig att använda sig av där det är möjligt. För många kommuner kan det därför

vara ett rimligt alternativ att även fortsättningsvis i första hand försöka styra bygg- och rivningsavfallet till befintliga återvinningscentraler.

Krav på kommunen att ta emot utsorterat avfall

Vid mottagning av bygg- och rivningsavfall via återvinningscentraler har kommunen krav på sig att de sex lagstadgade fraktionerna (se kapitel 5) samlas in separat om det lämnats in utsorterat. Samtliga fraktioner behöver inte finnas på samtliga återvinningscentraler, men om kommunen väljer att inte ta emot samtliga fraktioner på samma ställe så finns det risk för förvirring hos besökare, aggression mot personal och nedskräpning i naturen. Väljer man detta alternativ är det viktigt med information och kommunikation.

Om någon eller några av kommunens återvinningscentraler har begränsad kapacitet kan man överväga att hänvisa kunder med stora mängder bygg- och rivningsavfall till kommunens största återvinningscentral, och se till att förbereda denna återvinningscentral för att ta emot större mängder utsorterat bygg- och rivningsavfall, alternativt hänvisa större mängder till avfallsanläggningar eller privata utförare som man har avtal med. Exempel på sådana fraktioner kan vara mineral eller större mängder farligt avfall såsom asbest. Det kan även vara bra att hänvisa vissa fraktioner till en specifik återvinningscentral, om det inte finns kapacitet att ta emot dessa på alla kommunens återvinningscentraler.

Ett annat alternativ är att ha överenskommelser med närliggande kommuner så att avfallet kan hänvisas dit, om de har bättre förutsättningar för vissa fraktioner. Det är viktigt att kommunen då har en kostnadsreglering med grannkommunen så att deras taxekollektiv inte ska betala för en annan kommuns avfall. Avfallslämnaren ska debiteras enligt avfallstaxan i den kommun där återvinningscentralen eller avfallsanläggningen är belägen³¹.

Om hushållen kommer med blandat bygg- och rivningsavfall

Om hushållen kommer med blandat avfall till återvinningscentralen så har de som avfallsproducenter fortfarande ansvar för att sortera avfallet enligt de krav som finns i lagstiftning och kommunala föreskrifter, om avfallet inte omfattas av undantag eller hushållet meddelats dispens av tillsynsmyndigheten. Återvinningscentralen har dock inget ansvar för att se till att detta sker eftersom återvinningscentralen är mottagare och inte avfallsproducent. Kommunen har med andra ord möjlighet att ta emot osorterade fraktioner.

³¹ En kommun kan inte debitera fastighetsägare i en annan kommun utifrån den andra kommunens avfallstaxa.

Avfall Sverige gör bedömningen att bemyndigandena för kommunens avfallsföreskrifter³² inte ger stöd för att villkora lämning av osorterat bygg- och rivningsavfall med att avlämnaren visar upp ett dispensbeslut för osorterat avfall. Kommunen har en skyldighet att behandla det avfall som tas emot och då titta på mest lämplig hantering enligt avfallshierarkin, vilket kan innebära att avfallet bör eftersorteras om det tas emot osorterat. Kommunen bör därför se om man kan avgiftsdifferentiera så att mottagning av osorterat avfall är dyrare än utsorterade fraktioner. Kommunen bör upplysa besökarna om de krav som gäller för att öka utsorteringen och förbättra behandlingsmöjligheterna.

Viktiga faktorer att beakta

- finns det redan idag mottagning på ÅVC av de fraktioner som enligt lag ska sorteras ut?
- hur ska övriga fraktioner bygg- och rivningsavfall, utöver de sex lagstadgade fraktionerna, hanteras?
- finns det möjlighet att utöka kapaciteten utifrån mängderna bygg- och rivningsavfall förväntas öka?
- om det finns flera ÅVC:er i kommunen, ska alla ta emot bygg- och rivningsavfall eller ska vissa fraktioner eller större mängder hänvisas till en viss ÅVC eller till en avfallsanläggning?
- finns det redan idag möjlighet att lämna bygg- och rivningsavfall för återbruk på ÅVC:er, eller kan det vara aktuellt att utöka dessa möjligheter i samband med större mängder utsorterat bygg- och rivningsavfall?
- hur vill man lägga upp avgiftsfinansiering beroende på hur mycket och vilken typ av avfall som lämnas på ÅVC?
- vill kommunen erbjuda möjligheter för yrkesmässiga verksamheter att lämna bygg- och rivningsavfall på ÅVC?

Vid insamling på återvinningscentral tas de flesta fraktioner emot i containrar eller flak. Vissa fraktioner, såsom mineraliska massor, kan tas emot på mark i någon form av inhägnad eller avskärmning, till exempel med cementblock eller staket. Se kapitel 4 för förslag till specifika fraktioner. Avfall Sverige har även tagit fram en rapport som ger vägledning vid upphandling, underhåll och besiktning av containrar på ÅVC.³³

Hjälp besökarna uppför avfallstrappan

I dag utgörs en stor del av bygg- och rivningsavfallet av utsorterade, blandade fraktioner. För att öka mängden återbruk rekommenderas att man aktivt informerar avlämnarna om möjligheter till återbruk, både inför besök på återvinningscentralen och på själva återvinningscentralen i samband med att de lämnar avfall som skulle kunna återbrukas. Förslagsvis bör återbruksföreskrifterna

finnas tidigt på rampen för att omhänderta det som annars hade lämnats i container längre fram.

Möjligheterna att lämna bygg- och rivningsavfall för återbruk kan variera beroende på kommunens förutsättningar. Exempelvis kan detta utformas som en bytesbod – där kunder kan ta och lämna material och produkter – eller som en insamling och förberedelse för försäljning inom eller utanför återvinningscentralen, med eller utan hjälp från externa aktörer. Se Avfall Sveriges rapport 2019:32 *Återanvändning av bygg- och rivningsmaterial och produkter i kommuner*.

4.2 Fastighetsnära insamling

Fastighetsnära insamling innebär insamling av avfall vid fastighetsgränsen, alternativt vid överenskommen eller anvisad plats inom rimligt avstånd från fastigheten.

Kommunen eller den transportör som kommunen upphandlar eller auktoriserar ska transportera bort avfallet från den fastighet där avfallet finns om fastighetsinnehavaren begär det och det inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna, och detta lagkrav fanns redan innan de nya reglerna kom.³⁴

Sådan hämtning kan även framöver hanteras som en tilläggstjänst mot särskild avgift. Om det till exempel inte finns plats för en container på eller i anslutning till fastigheten får kommunen generellt göra bedömningen att vägen fram till hämtningsplatsen inte är farbar och att det därmed är oskäligt att ordna borttransport från fastigheten. Fastighetsinnehavaren får då hänvisas till ÅVC eller annan plats eller upphandlad privat utförare för att lämna avfallet. På det sättet uppfyller kommunen fortfarande skyldigheten att omhänderta bygg- och rivningsavfallet.

Den stora skillnaden med de nya reglerna är att det bli fråga om hämtning av nya typer av avfall, i fler fraktioner (åtminstone de sex lagstadgade), som dels kan förekomma i stora volymer och dels kan kräva exempelvis container. Denna typ av tjänst kanske inte finns inom ramen för kommunens föreskrifter och avgifter i taxan idag.

Kommunen skulle kunna reglera att vissa fraktioner endast hämtas vid fastighet mot avgift och att andra ska lämnas vid återvinningscentral eller annan anläggning som kommunen bestämmer.

³² 15 kap. 38, 39 och 41 §§ miljöbalken samt 9 kap. 1-3 §§ avfallsförordningen

³³ Rapport 2021:19 *Containrar på ÅVC – och vad man bör tänka på vid upphandling, underhåll och besiktning*

³⁴ På samma sätt som kommunen har en skyldighet att hämta annat avfall under kommunalt ansvar, till exempel, grovavfall vid fastigheten om fastighetsinnehavaren begär det och det inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna, 15 kap. 20a § miljöbalken.

Viktiga faktorer att beakta

- efterfrågan på fastighetsnära insamling kan skilja sig från kommun till kommun beroende på förutsättningar så som avstånd till närmaste ÄVC, renoverings- och byggtakt, vana att anlita hantverkare med mera.
- ska den fastighetsnära insamlingen drivas i egen regi eller handlas upp?
- är det lämpligt med auktorisation av vissa hämtningstjänster?
- erbjuder kommunen redan idag någon liknande tjänst, såsom fastighetsnära insamling av grovavfall som kan utvecklas för insamling av bygg- och rivningsavfall?
- skillnader i insamlingsätt beroende på typ av hushåll: villor, bostadsrätter eller hyresrätter.
- tjänst enbart ”på beställning” eller i någon form av kontinuerlig insamling, till exempel i anslutning till befintliga grovsoprum eller kampanjhämtning vid tomtgräns?
- finns möjlighet att nyttja kommunens ÄVC:er eller avfallsanläggningar för mellanlagring av det avfall som insamlas fastighetsnära?

Utformning av tjänsten

Beroende på om man väljer att driva fastighetsnära insamling i egen regi eller handla upp den leder detta till olika förutsättningar och utmaningar. Det är viktigt att beakta befintliga förutsättningar hos kommunen såsom tillgång till fordon, containrar och transportplanerare. Saknas detta idag medför det ett större ekonomiskt åtagande för kommunen att starta upp tjänsten i egen regi. Det är även viktigt att beakta marknaden i regionen och undersöka intresset och utbudet av eventuella utförare. Läs mer om upphandling/auktorisering av tjänsten i kapitel 6.

Ett bra sätt att utforma tjänsten kan vara att hushållen hör av sig med en beställning om hämtning av bygg- och rivningsavfall. Beroende på kommunens förutsättningar kan kunderna exempelvis utföra beställning digitalt, höra av sig till kommunens kundtjänst eller göra beställningen direkt hos upphandlade/auktoriserade utförare.

När kunderna hör av sig med sin beställning kan det vara bra att ta tillfället i akt att informera om sorteringsregler och möjligheten att lämna material och produkter för återbruk. Det är även bra att se till att denna information finns tydligt tillgänglig på kommunens hemsida, tillsammans med information om hur lång framförhållning den som vill lämna något behöver ha. Vid beställning bör avlämnarna uppskatta avfallsmängder samt fraktioner för att komma fram till den bästa insamlingslösningen. Detta kommer troligtvis kräva en del stöttning från kommunens sida genom att tillsammans med kund diskutera vilka bygg- eller rivningsåtgärder som ska utföras och vilken typ av avfall som kan uppstå. Denna typ av dialog kan kräva utbildning av kommunens kundtjänst om beställningen sker den vägen.

Exempel – Mölndal

Tekniska förvaltningen, Mölndals stad, erbjuder idag sina invånare fastighetsnära insamling av grovavfall, vilket inkluderar en viss del bygg- och rivningsavfall. Insamling kan ske både med container och storsäck. Tjänsten driver de i egen regi, vilket de ser som en fördel samtidigt som de vittnar om ett stort åtagande att starta upp det i form av inköp av fordon, containrar m.m. Kunderna kontakter kommunen med önskemål om hämtning av avfall. Kunderna får då berätta vad det är för typ av avfall det rör sig om. Eftersom Mölndals stad idag inte erbjuder uppdelade containrar blir det ofta en osorterad fraktion som tas emot. De har dock möjlighet att erbjuda insamling av sorterade fraktioner för de flesta fraktioner förutom planglas. Kommunens transportledare planerar och fördelar ut körningarna, ofta har de möjlighet att leverera container eller storsäck redan samma dag (till exempel vid beställning innan kl. 12.00) eller dagen efter. För containrar tas en utkörnings- och hämtningsavgift ut, samt en dygnsavgift i hyra. För byggsäck tas en avgift ut per säck där hämtning ingår. Kostnad för själva avfallet beror på fraktion, där till exempel skrot är gratis eftersom det genererar en intäkt till kommunen medan andra fraktioner kostar då de innebär en kostnad för kommunen i nästa steg.

Val av insamlingsbehållare

Hur avfallet smidigast samlas in fastighetsnära på beror på en rad olika faktorer så som utrymme på fastigheten och antal fraktioner som ska samlas in. Container och flak kan vara att föredra i de fall man vill kunna samla in stora volymer. Däremot finns det inte alltid möjlighet att ställa container eller flak vid fastigheten, och det kan därför vid platsbrist passa bättre med storsäckar. Även i de fall man ska samla in flera fraktioner kan det vara bättre att använda sig av storsäckar snarare än containrar. Vid mindre mängder finns det även möjlighet att använda containrar, backar eller storsäckar. Vissa containrar och storsäckar har möjlighet till fackindelning. Möjligheten att ställa storsäckarna i en container kan ses över om detta underlättar vid transport. Det ställer dock högre krav på tömningen av containern då säckarna måste plockas ut.

Kärl med hjul är en insamlingslösning som har fördelen att den är flyttbar, och på så sätt kan placeras nära själva byggarbetsplatsen för att sedan flyttas till en insamlingsplats. Kärl kan även vara ett alternativ för fastighetsnära insamling i anslutning till sop- eller miljörum i flerbostadshus. Dock ställer denna insamlingslösning även höga krav på optimering av insamlingsrutten för att det ska vara ekonomiskt försvarbart med insamling via sopbilar. Alternativt kan kärlet hämtas med skåpbil, men det förutsätter lift på lastbilen eller pallyftare samt korrekt säkring av kärlet inne i lastbilen. Ett annat problem är förstås att vanliga sopkärl inte rymmer större avfall samt att om kärlet blir för tungt kan detta innebära problem ur arbetsmiljösynpunkt.

För att underlätta för kunderna att sortera rätt bör containrar, säckar, kärl och så vidare vara tydligt uppmärkta med fraktion. Det rekommenderas att piktogrammen och färgerna enligt Avfall Sveriges gemensamma skyltsystem för avfallssortering används³⁵.

Fordonstyp för lämning och hämtning

Storsäckar hämtas med kranbil. Leverans av säckarna kan ske via utkörning till kund eller att kunden själv hämtar säckarna, exempelvis på en återvinningscentral.

Containrar kan hämtas och lämnas med lastväxlare, liftdumper eller kranbil beroende på utformning och storlek.

Kärl töms oftast med komprimerande lastbilar (baktömmande, sidlastare eller frontlastare), samma typ av fordon som för hämtning av kommunalt avfall i kärl.

Om kommunen idag har mobila lösningar för insamling av grovavfall, som till exempel en mobil återvinningscentral, kan denna nyttjas för att hämta mindre mängd bygg- och rivningsavfall hos hushållen, exempelvis tömning av mindre backar.

Uppställning av container och flak

I de fall man använder sig av flak och containerns för insamling, bör dessa ställas upp på fastigheten och det bör vara fastighetsinnehavarens ansvar att ordna med nödvändig uppställningsplats. Om det inte finns någon plats på fastigheten bör kommunen lägga över ansvaret att söka om tillstånd för uppställning på allmän plats till kunden.

Exempel – Härnösand

Härnösand Energi och Miljö AB erbjuder även de en fastighetsnära insamling och hämtning av grovavfall inkl. viss del bygg- och rivningsavfall³⁶. Denna tjänst drivs av bolagets eget åkeri. De hyr ut containrar, flak och storsäckar och kunderna väljer själva vilka fraktioner de vill sortera i. Möjlighet finns att samla in de sex lagstadgade fraktionerna separat redan idag.

Avfallet körs efter insamling till Härnösands avfallsanläggning och de olika fraktionerna körs sedan därifrån till olika mottagare.

Avgifter tas ut i form av utkörnings- och hämningsavgift samt hyra för container. För byggsäck tas en hämningsavgift ut, samt en kostnad per antal byggsäckar. Viktpris per avfall beror på typ av fraktion.

³⁵ <https://www.sverigesorterar.se>

³⁶ Härnösand Energi och Miljö AB, Intervju, 2022.

5. SORTERING AV BYGG- OCH RIVNINGSAV FALL

Bygg- och rivningsavfall utgör en stor del av allt uppkommet avfall i Sverige. År 2018 uppkom totalt 2,7 miljoner ton mineraliskt och blandat bygg- och rivningsavfall.³⁷ I dessa blandade flöden finns idag stora mängder material, så som plast och trä, som skulle kunna materialåtervinnas eller återbrukas.³⁸

Vad omfattar bygg- och rivningsavfall under kommunalt ansvar?

Definitionen av bygg- och rivningsavfall är kort och gott avfall från bygg- och rivningsarbeten. Detta inkluderar avfall från byggnads- och rivningsåtgärder, men även anläggningsarbeten, och är alltså sådant avfall som faller in under avsnitt 17 i bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614).

Det kommunala ansvaret³⁹ omfattar både avfall som uppstår vid större arbeten och avfall från mindre bygg- och rivningsarbeten i hushåll. Fast inredning som rivs ut är bygg- och rivningsmaterial, medan lösa möbler är skrymmande avfall⁴⁰. Även isolermaterial är bygg- och rivningsavfall⁴¹. Rivs ett hus helt och hållet med inventarier i blir förstås allt avfall bygg- och rivningsavfall. Men då har fastighetsinnehavaren inte följt skyldigheten att säkerställa att farligt avfall sorteras ut samt inte heller efterlevt avfallshierarkin. Om inventarierna plockas ut först (vilket de förstås bör) så blir inte möblerna ett bygg- och rivningsavfall utan kommunalt avfall alternativt annat avfall än kommunalt avfall beroende på det enskilda fallet och i relation till definitionen av kommunalt avfall.

Förpackningar av till exempel plast och wellpapp som uppkommer i byggverksamhet definieras inte som bygg- och rivningsavfall, utan ska klassificeras enligt avfallskoderna i avsnitt 15 i avfallsförteckningen och sorteras för sig⁴². Producentansvaret består med andra ord fortfarande.

Kommunen behöver kunna hantera det avfall under kommunalt ansvar som uppstår. En genomgång av vilka typer av avfall som kan uppstå som bygg- och rivningsavfall från icke yrkesmässig verksamhet bör göras.

De sex fraktionerna är inte de enda som ska sorteras ut
Sedan augusti 2020 är det, som nämnts i kapitel 1, krav på att den som producerar bygg- och rivningsavfall, såväl yrkesmässiga verksamheter som privatpersoner, sorterar ut följande fraktioner av bygg- och rivningsavfall:

1. trä
2. mineral (betong, tegel, klinker, keramik eller sten)
3. metall
4. glas
5. plast
6. gips

Syftet med utsorteringskraven är att komma högre upp i avfallshierarkin så att andelen återbruk och materialåtervinning kan öka⁴³. Genom att avfallsförordningen ställer krav på att sortera ut vissa fraktioner från bygg- och rivningsavfall ges förutsättningarna att få renare avfallsströmmar och därmed öka möjligheten för detta⁴⁴. Det är dock viktigt att påpeka att kommunen har ansvar för att ta emot allt bygg- och rivningsavfall från icke yrkesmässig verksamhet, och inte bara de sex ”sorteringsfraktionerna”. En stor del av bygg- och rivningsmaterialiet kan falla utanför dessa sex fraktioner.

5.1 Trä

Trä bedöms vara en av de vanligaste fraktionerna när det gäller bygg- och rivningsavfall. Därför är det sannolikt att kommunen kan behöva hantera större mängder träavfall till följd av det nya ansvaret. Idag går träavfall oftast till energiåtervinning. Materialåtervinning eller återbruk av trä bör övervägas. Trä kan materialåtervinnas genom att till exempel malas ned och användas i spånskivor. Återbruket kan dock kräva en del efterarbete, så som sortering av träplankor i standardiserade längder, för att det ska finnas någon efterfrågan.

Det är viktigt att kommunen informerar hushållen om att impregnerat trä ska sorteras separat eftersom det oftast är farligt avfall.⁴⁵ Därutöver är det viktigt att även annat behandlat trä (exempelvis målat eller limmat) inte heller ska blandas med ”jungfruligt” trä, eftersom detta förhindrar möjligheten att exempelvis tillverka spånskivor.

37 Naturvårdsverket, ”Avfall i Sverige 2018 - uppkomst och behandling,” 2020

38 Avfall Sverige, ”Nationell statistik visar ökade mängder avfall”, 16 06 2020. <https://www.avfallsverige.se/aktuellt/nyhetsarkiv/artikel/nationell-statistik-visar-okade-mangder-avfall/>.

39 15 kap. 20 § miljöbalken.

40 Grovavfall, avfallskod 20 03 07 i bilaga 3 i avfallsförordningen

41 Avsnitt 17 06 i bilaga 3 i avfallsförordningen

42 Avfallsförordningen 3 kap. 4 §

43 Naturvårdsverket, ”Vägledning Bygg- och rivningsavfall,” 2022. <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/bygg--och-rivningsavfall/nya-regler/>.

44 Henrik Sandström, Naturvårdsverket, Vägledning byggande och rivning, Vägledningsdagar om avfallspaketet den 20–21 oktober 2020, 2020.

45 Byggföretagen, ”Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning”, 2021.

Träavfall är ofta skrymmande och kan därmed ställa större krav vid insamling, varför det även är viktigt för kommunerna att ha i åtanke att anpassa insamlingslösningar efter typ av träavfall.

Förslag på insamlingslösningar – trä	
Insamling på återvinningscentral	Fastighetsnära insamling
Container eller flak	Storsäck eller container

5.2 Mineral

Mineral, som består av delfraktionerna betong, tegel, klinker, keramik eller sten, hanteras ofta som en blandfraktion tillsammans med annat inert avfall. Indelning i delfraktioner kan dock vara aktuellt, då detta ökar möjligheterna för återbruk och materialåtervinning, såsom exempelvis kakel och klinker samt betong och tegel. Exempelvis kan hela tegelstenar återbrukas (förutsatt att kommunen har utrymme nog att hantera större mängder för att skapa en efterfrågan), och ren betong användas till att göra ny betong. I jämförelse används en blandning av mineraliska inerta massor oftast till anläggningsändamål eller deponiverksamhet.

Förslag på insamlingslösningar – mineral	
Insamling på återvinningscentral	Fastighetsnära insamling
Container/flak eller direkt på marken	Storsäck eller container. Vid insamling i storsäck, kontrollera godkänd maxvikt.

5.3 Metall

Metallfraktionen bedöms inte vara särskilt stor när det gäller bygg- och rivningsavfall. Det finns dock ett ekonomiskt värde i att separera denna fraktion så långt det är möjligt eftersom fraktionen kan ge bra avsättningsmöjligheter.

Förslag på insamlingslösningar – metall	
Insamling på återvinningscentral	Fastighetsnära insamling
Container eller flak	Storsäck eller container.

5.4 Glas

Glas är en fraktion som kan vara relativt vanlig när det gäller bygg- och rivningsavfall. Fönster med karm och glasdörrar räknas som ett sammansatt material som inte behöver separeras vid källan, eftersom det innebär säkerhetsrisker och är alltså undantaget (se kapitel 2.3).⁴⁶ Kommunen kan därför i stället ta emot glas sammansatt med fönster- och dörrkarm.⁴⁷

Fönster och glasdörrar kan vara en lämplig återbruksvara. För att transportera glas och dörrar på ett säkert sätt utan att de går sönder eller innebär säkerhetsrisker för de som hanterar dem finns det räckan och ställningar som kan placeras i container. Det kan även vara en god idé att instruera hushållen gällande erforderlig kvalitet på fönster och dörrar som ska återbrukas. Tänk på att vissa fönster (och dörrar med fönster) kan vara blyinfattade eller ha PCB i fogen, se Byggåterbruksguiden.⁴⁸

Ibland delas glas upp i delfraktionen ”planglas”, som kan inkludera exempelvis fönsterglas (utan karm) och spegelglas, men exkluderar exempelvis flaskor och burkar (oavsett om de är förpackningar eller ej). Om denna delfraktion är aktuell beror på avsättningsmöjligheterna, det vill säga om återvinningsaktören vill ha denna delfraktion avskild. Kravet på utsortering i avfallsförordningen pekar dock ut glas generellt, så väljer kommunen att sortera ut planglas så behöver man fortfarande ha mottagning för utsortering av annat glas än planglas som uppstår som bygg- och rivningsavfall.

För att kunna materialåtervinna glasfraktionen till nytt planglas behöver den vara mycket ren eftersom glaset behöver kunna bli genomskinligt på nytt. För att avgöra vilka fraktioner som kan blandas, exempelvis om olika glastyper bör separeras, rekommenderas att kommunen för dialog med återvinningsföretaget.

Förslag på insamlingslösningar – glas	
Insamling på återvinningscentral	Fastighetsnära insamling
Container eller flak	Storsäck eller container (med eller utan ställning)

5.5 Plast

De vanligast förekommande plastprodukterna inom byggsektorn är plaströr, isolering samt golv- och väggmattor, och PVC är den vanligaste plasttypen, följt av PP, PE och EPS. Även förpackningar och emballage finns i stora mängder⁴⁹, men för dessa gäller producentansvar och ska alltså sorteras ut separat från annan plast.⁵⁰

Kommunen behöver inte ur statistikens perspektiv fysiskt hålla isär plast som utgör kommunalt avfall, exempelvis trädgårdsstolar och pulkor, från plast som utgör bygg- och rivningsavfall, exempelvis plaströr och isolering. Däremot kan det vara lämpligt att hålla plasttyper separerade om det ökar möjligheten för materialåtervinning.

⁴⁶ Naturvårdsverket, ”Vägledning Bygg- och rivningsavfall,” 2022. <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/bygg--och-rivningsavfall/nya-regler/>

⁴⁷ Henrik Sandström, Naturvårdsverket, Telefonsamtal, 2022.

⁴⁸ Rapport 2022:01 Byggåterbruksguiden – Bedömning av möjlighet till återanvändning av byggvaror med hänsyn till innehåll av kemiska ämnen

⁴⁹ Naturvårdsverket, ”Utsortering av plastavfall från byggnation och rivning”, 2022. <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/bygg--och-rivningsavfall/utsortering-av-plastavfall-fran-byggnation-och-rivning/>

⁵⁰ Avfallsförordningen 3 kap 4 §

Avsättningsmöjligheterna för plastavfall beror till stor del på var i landet man befinner sig, men även plastens renhet och plaståtervinnarnas krav. Kommunplast har flera intresserade aktörer på marknaden som kan ordna avsättning. Man bör dock ta höjd för att kommunplast, som till sin natur består av flera olika plastsorter, med dagens tekniker kan ge en del rejekt i behandlingsprocessen. Kommunen kan därför se över om man kan öka möjligheterna för avsättning genom att skapa mer homogena delfraktioner, exempelvis genom att eftersortera eller ha två separata fraktioner för mjukplast och hårdplast. För att avgöra hur plasten ska sorteras och vilka möjligheter som finns till materialåtervinning rekommenderas att kommunen för en dialog med de plaståtervinningsverksamheter som kan ha en efterfrågan på olika plastflöden.

Naturvårdsverket rekommenderar att man sorterar ut plast i så många delfraktioner som möjligt, i relation till vad som är möjligt och i syfte att öka materialåtervinning.

Återvinningsindustrierna föreslår att plast, om möjligt, sorteras i följande plasttyper för ökad materialåtervinning (utöver förpackningar):

- Plastmatta
- Plastgolv
- Plaströr
- Takduk
- Krymp- och sträckfilm, färgad/transparent sorteras separat
- Kabelplast och kabeltrummor
- Elplast
- Isolering
- Takpapp

På Återvinningsindustriernas hemsida finns också förslag på återvinnare för respektive typ av plast.⁵¹

Förslag på insamlingslösningar – plast	
Insamling på återvinningscentral	Fastighetsnära insamling
Container eller flak. Komprimerade containrar för mjukplast om plaståtervinnaren tar emot komprimerad plast.	Storsäck eller container.

5.6 Gips

När det gäller gipsfraktionen är det mycket viktigt att den hålls torr och ren för att öka möjligheten att materialåtervinna gipset. Kommunen rekommenderas informera hushållen om att minimera annat innehåll i fraktionen. Detta gäller framför allt innehåll av fogrester och isolering, medan rester av väv, tapet och liknande inte är lika avgörande. Observera att fogar av äldre sort kan innehålla PCB och utgör därmed farligt avfall som behöver sorteras ut särskilt se Byggåterbruksguiden.⁵² Precis som med plast beror avsättningsmöjligheterna för gips på var i landet man befinner sig. Även här rekommenderas att kommunen för en dialog med återvinningsverksamheter i närheten för att utvärdera möjligheter till efterfrågan och vilka krav som i så fall ställs på materialet.

Förslag på insamlingslösningar – gips	
Insamling på återvinningscentral	Fastighetsnära insamling
Container eller flak	Storsäck eller container.

5.7 Farligt avfall och elavfall

Farligt bygg- och rivningsavfall inkluderar till exempel elavfall, asbest, impregnerat trä, bitumenblandningar (som kan uppstå som fraktion vid upprivning av en asfaltsuppfart) samt avfall som innehåller PCB (exempelvis fogmassor).

Farligt avfall och elavfall som uppstår vid byggande och rivning måste samlas in och hanteras separat. Flera kommuner har idag tjänster för fastighetsnära och konsumentnära insamling av farligt avfall och elavfall. En rekommendation är att utreda om och i så fall hur dessa befintliga tjänster skulle kunna användas för att även samla in farligt avfall och elavfall som uppstår som bygg- och rivningsavfall. Likt förpackningar gäller producentansvar för elavfall även om det uppstår som ett bygg- och rivningsavfall. Elavfall kan och ska alltså hänvisas till El-Kretsens insamling på återvinningscentralerna eller på annat sätt nå en godkänd producentansvarsorganisation.

Det finns flera krav kopplade till hanteringen av farligt avfall, såsom transportdokument, rapportering till Naturvårdsverkets avfallsregister och regler kring farligt gods. Det är därför viktigt att kommunen utvärderar och beaktar dessa krav, framför allt i de fall kommunen själva samlar in och hanterar avfallet.

En annan viktig punkt är att informera hushållen om vad som utgör farligt avfall, vilka risker som är kopplat till detta och hur man hanterar det på rätt sätt. Vid informationsspridning

⁵¹ Återvinningsindustrierna, "Sortering och återvinning av plastfraktioner inom byggsektorn", 2022. <https://www.recycling.se/sortering-och-atervinning-av-plastfraktioner-inom-byggsektorn/>

⁵² Rapport 2022:01 Byggåterbruksguiden – Bedömning av möjlighet till återanvändning av byggvaror med hänsyn till innehåll av kemiska ämnen

till hushållen kan kommunerna exempelvis ta utgångspunkt i Avfall Sveriges *Byggåterbruksguiden*⁵³, och anpassa informationen till vad som gäller i den aktuella kommunen.

Kommunen kan välja att ha miljöstyrande taxa och ta ut en högre avgift för exempelvis asbest eller asfalt. Om mottagning av vissa farliga fraktioner kräver tillstånd så behöver kommunen hänvisa till en återvinningscentral eller avfallsanläggning som har detta.

5.8 Jord, sten, schaktmassor, muddermassor och bäddar från enskilda avlopp

I förarbetena till 15 kap. 8 § miljöbalken⁵⁴ framgår att bygg- och rivningsavfall även kan uppstå vid anläggningsarbeten. I skälen till avfallsdirektivet⁵⁵ framgår att bygg- och rivningsavfall motsvarar avfallskategorierna i kapitel 17 avfallsförteckningen (bilaga 3 till avfallsförordningen).

Jord, sten, schaktmassor, uppriven asfalt, muddermassor och liknande kan utgöra avfall från bygg- och rivningsverksamhet, men även anläggningsverksamhet, och ingår då i det kommunala ansvaret om det uppstått i icke yrkesmässig verksamhet. Se avfallskategori 17 05 i avfallsförordningens bilaga 3. Dessa fraktioner kan utgöra farligt avfall beroende på deras innehåll, se ovan.⁵⁶

Provtagning

Eventuella provtagningskostnader kan anses vara nödvändiga kostnader för den fortsatta avfallsbehandlingen och får finansieras via avfallstaxan.⁵⁷ Såväl schaktmassor som uppriven gammal asfalt kan behöva provtas för att kunna klassificeras korrekt, exempelvis om det finns skäl att misstänka föroreningar. Det är i första hand avfallsproducenten/lämnaren som ansvarar för att klassificera avfall och stå för eventuell provtagning. I andra hand är mottagaren ansvarig.

Behovet av provtagning av inkommande massor beror på förhållandena i det enskilda fallet (exempelvis vid misstanke om förorening p.g.a. färg och lukt), vad som gäller för mottagningsanläggningen (tillståndsvillkor, entreprenörens krav m.m.) samt tillsynsmyndighetens krav och rättspraxis från eventuell överprövning.

Mottagaren kan be om att avfallslämnaren frivilligt lämnar de uppgifter och dokument som behövs för kännedom om eventuellt föroreningsinnehåll, men Avfall Sverige ser inte att det finns stöd i lagstiftningen för kommunen att villkora lämning av massor och annat bygg- och rivningsavfall med

att avlämnaren visar upp ett provtagningsprotokoll eller liknande⁵⁸. Kommunen har nämligen en grundläggande mottagningsskyldighet för avfall under kommunalt ansvar. Om kommunen som renhållare väljer att ställa klassificering och provtagning som krav för mottagande så kan det anses som ett oproportionerligt krav som innebär att kommunen inte uppfyller sin skyldighet att ta emot avfallet. Ett alternativ skulle kunna vara att avfallslämnaren åläggs att betala en särskild avgift som syftar till att bekosta provtagningen, under förutsättning att det har stöd i avfallstaxan (se kapitel 7).

Jord med invasiva arter

Jord med invasiva arter är en fraktion som kan komma att öka i samband med det nya ansvaret. Invasiva arter utan jord (eller endast mindre mängd) tas idag emot på flera återvinningscentraler i förslutna påsar i den brännbara fraktionen. Jord som innehåller invasiva arter utgör dock en större utmaning, kanske särskilt eftersom parkslide och blomsterlupin är några av de invasiva främmande arterna i Sverige som inte omfattas av någon särskild lagstiftning. Dock kan kommunen ändå ställa mottagningskrav i de kommunala föreskrifterna enligt avfallsförordningen 9 kap. 2 §, och vid behov hänvisa till de allmänna hänsynsreglerna som finns i miljöbalkens andra kapitel.

Det är därför viktigt att se över var denna jord skulle kunna hänvisas i de fallen kommunens återvinningscentral inte kan ta emot den, såsom en upphandlad avfallsanläggning. Se Avfall Sveriges rapport 2021:15 *Hantering och deponering av jordmassor med invasiva arter – parkslide*.

Enskilda avlopp

Filtreringsmaterial såsom sand och makadam i markbäddar och liknande från enskilda avlopp bör också betraktas som bygg- och rivningsavfall. Denna typ av material utgjorde inte hushållsavfall (begreppet omfattade inte avfall med längre utbytestid än fem år) och utgör inte heller enligt nya definitionen kommunalt avfall. Däremot ingår det alltså i kommunens avfallsansvar om fastighetsinnehavaren själv gräver upp markbädden (oavsett utbytestid/ålder).

Om fastighetsinnehavaren gräver upp trekammarbrunnen bör det finnas föreskrifter att den ska vara tömd innan den överlämnas till kommunens avfallshantering⁵⁹. Material från enskilda avlopp är inte att klassa som farligt avfall, om det inte i det enskilda fallet finns särskild anledning att anta annat.

53 Rapport 2022:01 *Byggåterbruksguiden – Bedömning av möjlighet till återanvändning av byggvaror med hänsyn till innehåll av kemiska ämnen*

54 Prop. 2019/20:156 s. 94

55 2008/98/EG

56 Jfr. 15 kap. 8 § miljöbalken och avsnitt 17 i bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614). Se även Avfall Sveriges rapport 2019:01 *Uppdaterade bedömningsgrunder för förorenade massor*.

57 27 kap. 5 § miljöbalken

58 Jfr bemyndigandena i 15 kap. 38, 39 och 41 §§ miljöbalken samt 9 kap. 1-3 §§ avfallsförordningen.

59 Se förslag på skrivning i Avfall Sveriges rapport 2017:01 *Underlag för renhållningsordningens föreskrifter*, rev 2021

5.9 Lastpallar och kabeltrummor

Även avfall i form av lastpallar eller kabeltrummor kan uppstå. Dessa kan ingå i retursystem (återtag) och hämtas tillbaka av leverantör, i stället för att kommunen hanterar detta som avfall. Se Avfall Sveriges rapport 2019:32 *Återanvändning av bygg- och rivningsmaterial och produkter i kommuner*.

5.10 Övriga fraktioner

Vid insamling av andra fraktioner av bygg- och rivningsavfall⁶⁰, bör överlag dialog tas med återvinningsaktörer för att kommunen ska försäkra sig om att avfallet samlas in på ett sätt som ger den bästa behandlingen. Aspekter till detta kan vara exempelvis om avfallet ska förvaras torrt, om vissa avfallstyper inom fraktionen ska undantas då de försämrar återvinningen, eller om avfallet behöver hanteras varsamt.

⁶⁰ Se avsnitt 17 i tredje bilagan, avfallsförordningen

6. UPPHANDLING OCH AUKTORISATION

Vad som kan bli aktuellt att upphandla beror på förutsättningarna i kommunen, vilken kapacitet för mottagning och behandling som finns och vilka typer av tjänster kommunen redan erbjuder.

I samband med utredning av förväntade mängder kan det vara bra att undersöka om det finns aktörer i kommunen eller regionen som kan ha intresse av att samarbeta med kommunen kring insamling, hantering och avsättning av avfallet. Kommunen kommer bland annat behöva ta ställning till om nya tjänster ska upphandlas eller tillhandahållas i egen regi, eller om det finns möjlighet till auktorisation.

6.1 Mottagning och behandling av bygg- och rivningsavfall

Om kommunen inte har kapacitet att ta emot större mängder eller vissa typer av bygg- och rivningsavfall på återvinningscentralen och inte heller har egen större avfallsanläggning kan kommunen behöva upphandla mottagning på annan anläggning. Vid upphandlingen kan kommunen ställa krav på att aktören ska rapportera avfallsmängder till kommunen.

Det kan också bli aktuellt att upphandla behandlingen av bygg- och rivningsavfallet. Avfall Sverige har ingen mall för sådan upphandling men kan hänvisa till en generell vägledning om upphandling av behandlingstjänster från 2011⁶¹.

I detta sammanhang uppstår frågan om omhändertagandet handlar om försäljning av avfall eller upphandling av behandlingstjänst:

- Om omhändertagande är förknippat med villkor som kommunen ställer för hur avfallet ska hanteras – till exempel att det ska behandlas enligt vissa krav eller att mellanlagring ska ske på visst sätt – är det som regel fråga om köp av tjänst. Om kommunen dessutom betalar något för omhändertagandet utgör det under alla omständigheter köp av tjänst. I dessa fall gäller upphandling enligt LOU.
- Om omhändertagandet inte är förknippat med villkor från kommunens sida och där kommunen inte betalar något för att få avfallet behandlat utgör det som regel försäljning av avfall och då faller det utanför tillämpningsområdet för LOU.

6.2 Containrar

Om kommunen ska öka antalet fraktioner på återvinningscentralen kan det behövas upphandling/inköp av nya containrar. Det kan också vara så att kommunen vill kunna tillhandahålla containrar för utställning hos fastighetsinnehavare som önskar nyttja tjänst för att lämna bygg- och rivningsavfall fastighetsnära. Vid upphandling av containrar kan kommunen välja att antingen köpa in eller hyra containrar. I Avfall Sveriges rapport 2021:19 beskrivs vilka erfarenheter kommuner, kommunala bolag och leverantörer har av upphandling, olika typer av upphandling samt vad man bör tänka på inför och under upphandling av containrar. Det ges också exempel på ska-krav och hur utvärdering kan göras. I bilaga 2 till rapporten finns en mall för upphandling av containrar. Denna finns också tillgänglig i wordformat på Avfall Sveriges hemsida⁶².

6.3 Fastighetsnära insamling

I de fall kommunen väljer att inte driva fastighetsnära insamling i egen regi står kommunen inför olika alternativ när det gäller att anlita leverantörer, exempelvis genom traditionell upphandling i enlighet med lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU), alternativt tjänstekoncession eller auktorisation.

Kommunen kan välja att inkludera insamling av bygg- och rivningsavfall vid upphandling av fastighetsnära insamling av grovavfall om kommunen har sådana tjänster via upphandling. Tänk dock på att i upphandlingsunderlaget tydligt beskriva att bygg- och rivningsavfall ofta har en annan beskaffenhet än grovavfall samt att det ska finnas möjlighet att sortera avfallet i minst sex fraktioner och även i övrigt enligt lagstiftningens krav. Det kan vara smidigt att upphandla entreprenör som tillhandahåller containrar, storsäck och liknande och även inkludera omhändertagandet av avfallet enligt rådande lagstiftning. I Avfall Sveriges *Mall för upphandling av avfallshämtning* finns ett avsnitt om hämtning av grovavfall som kan ge vägledning för upphandling av bygg- och rivningsavfall⁶³. Vid kommande revidering av mallen kommer komplettering med bygg- och rivningsavfall att göras.

Upphandling av tjänstekoncession

Tjänstekoncessioner utmärks framför allt av att verksamhetsrisken övertas av leverantören och att ersättningen för tjänsten består av rätten att nyttja tjänsten och/eller att ta betalt av tredje man. En tjänstekoncession skiljer sig alltså framför allt från ett tjänstekontrakt gällande hur ersättningen sker och hur verksamhetsrisken fördelas. Att tjänsteleverantören övertar verksamhetsrisken innebär bland annat att leverantören inte är garanterad kompensation för eventuella kostnader och investeringar, utan utsätts

61 Rapport U2011:25 *Vägledning för upphandling av avfallsbehandlingstjänster*

62 <https://www.avfallsverige.se/kunskapsbanken/upphandlingsmallar/upphandling-av-containrar-pa-atervinningscentraler/>

63 <https://www.avfallsverige.se/kunskapsbanken/upphandlingsmallar/hamtning/>

från verkliga marknadsrisker såsom konkurrens från andra leverantörer, brist på intäkter, och obalans mellan utbud och efterfrågan. Upphandling av tjänstekoncessioner regleras i lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK).

Som huvudregel ska koncessionen vara tidsbegränsad och inte löpa mer än fem år. Till skillnad från övriga upphandlingslagar innehåller inte LUK några regler om olika upphandlingsförfaranden. Kommunerna får ställa tekniska krav och funktionskrav på det som upphandlas. Kommunen ska i upphandlingsannonsen beskriva koncessionen och villkoren för att delta. I något av koncessionsdokumenten ska kommunen också ange minimikrav som gäller i form av villkor eller krav på exempelvis tekniska egenskaper. Kommunen kan tilldela koncession till flera leverantörer, men de måste dock använda tilldelningskriterier som säkerställer att anbudet bedöms i konkurrens med varandra i syfte att fastställa ekonomiska fördelar för kommunen. Det är sedan de som brukar tjänsten (i detta fall hushållen) som själva beslutar vilken leverantör som de vill nyttja för tjänsten. Betalning sker direkt från hushållet till leverantören.

För mer information se Avfall Sveriges *Mall för upphandling av koncession för fastighetsnära insamling av returpapper*⁶⁴. Mallen har tagits fram för att vägleda kommunerna och innehåller bland annat förslag på texter för upphandlingsdokument. Observera att mallen gäller för returpapper och därmed måste texter anpassas till insamling av bygg- och rivningsavfall.

Exempel – Stockholm

Stockholm Vatten och Avfall har via tjänstekoncessionsavtal tolv leverantörer som hämtar grovavfall i containrar eller storsäck fastighetsnära hos kommuninvånarna. Tidigare ingick all hämtning av grovavfall i samma avtal men hämtning med container och storsäck är sedan en tid tillbaka ett separat avtal, det vill säga skilt från hämtning av grovavfall i gropsoprum. Idag ingår inte hämtning av bygg- och rivningsavfall i avtalet. Kunderna har möjlighet att själva välja vilken leverantör de hör av sig till. All kontakt sker mellan kund och den leverantör som kunden hör av sig till. Betalning sker direkt till leverantör. Avfallet hämtas framför allt med containrar eller storsäck. Leverantörerna ansvarar för hantering och avsättning av avfallet i nästa steg och skickar statistik månadsvis till Stockholm Vatten och Avfall.

Auktorisationssystem

Ett auktorisationssystem (eller valfrihetssystem som det också kallas) är ett alternativ till offentlig upphandling, och faller utanför upphandlingslagarna då den upphandlande organisationen inte gör ett urval av leverantörer. I stället kontrollerar kommunen enbart att leverantörer uppfyller satta krav och kriterier. Det innebär att samtliga kvalificerade leverantörer bli auktoriserade. Det är sedan de som brukar tjänsten (i detta fall hushållen) som själva beslutar vilken leverantör som de vill nyttja för tjänsten. Betalning sker direkt från hushållet till leverantören.

För mer information se Avfall Sveriges *Mall för auktorisationssystem för fastighetsnära insamling av returpapper*. Mallen har tagits fram för att vägleda kommunerna i arbetet med att auktorisera entreprenörer och innehåller bland annat förslag på texter för auktorisationsdokument. Observera att mallen gäller för returpapper och därmed måste texter anpassas till insamling av bygg- och rivningsavfall.

7. AVGIFTSFINANSIERING

Vid översyn av avgiftsfinansieringen i samband med det nya ansvaret behöver kommunen ta ställning till om den ska erbjuda obegränsade besök till återvinningscentral i grundavgiften, eller om endast ett visst antal besök, med en viss volym, ska ingå i grundavgiften medan ytterligare besök sker till en extra avgift. De flesta avfallstaxor har en konstruktion som delar in avgiften i olika delar där en del utgörs av en grundavgift som ofta tas ut för att täcka fasta kostnader, bland annat administration och driften av återvinningscentraler. Det förekommer att kommuner på något sätt begränsar de antal besök på återvinningscentralen som ingår i grundavgiften och besök därutöver är avgiftsbelagda, men vanligast idag är att kommunerna har obegränsat antal besök utan särskilda avgifter för privatpersoner. Vid avlämning till större avfallsanläggning kan det dock vara motiverat att ta ut särskild lämningsavgift.

Det rekommenderas att fastighetsnära insamling inte inkluderas i grundavgiften, utan att det hanteras genom så kallad tilläggsavgift⁶⁵ i avfallstaxan. På så sätt är det möjligt för kommunen att styra efterfrågan på fastighetsnära insamling genom nivån på avgiften. För de kommuner som vill att majoriteten av avfallet ska lämnas in av hushållen på återvinningscentraler kan den fastighetsnära tjänsten göras dyr i relation till eventuell kostnad att lämna in på återvinningscentral. En bra konstruktion är att dela upp tilläggsavgiften i framkörningsavgift/basavgift respektive avgift per kubik/kolli/minut på plats. Detta följer den verkliga hämtningskostnaden väl. Behandlingskostnaden kan läggas in i volymavgiften med ett schablonillägg eller variera beroende på typ av avfall. En taxekonstruktion som innebär timdebitering där transportavståndet inkluderas, det vill säga att kommunmedlemmar som bor på mer avlägsna platser får betala mer för samma typ av tjänst än de som bor mer centralt, är enligt Avfall Sveriges bedömning inte förenligt med likställighetsprincipen. Behöver hämtning ske med specialfordon är bedömningen att det är en annan tjänst och därmed kan annan avgift tas ut. För containrar kan kommunen överväga att ta ut en dygnsavgift för hyra och för storsäckar en avgift per säck där hämtning ingår.

I Avfall Sveriges rapport U2014:09 *Vägledning till konstruktion av avfallstaxa* finns exempel på avgift för hämtning av grovavfall som kan användas som inspiration.

De tjänster som kommunen vill finansiera med särskilda avgifter behöver specificeras i avfallstaxan som antas av kommunfullmäktige. Om kommunen inte fastställt avgifter för alla typer av hämtningar som kan bli aktuella kan ändå avgiftsfinansiering ske om kommunen fastställt hur avgift ska tas ut för oförutsedda hämtningar⁶⁶. Här ska anges vem

som har rätt att besluta om särskilda avgifter och hur de ska fastställas. Exempel på skrivning i taxedokumentet:

I de fall där taxan inte går att tillämpa, exempelvis vid hämtning med andra metoder än de som är beskrivna i denna avfallstaxa eller där förhållandena väsentligt avviker från vad som är normalt får XXX besluta om avgifter i enlighet med grunderna för denna avfallstaxa och de grunder som anges i 27 kap. 5 § miljöbalken.

Miljöstyrande taxa

Det är möjligt att med taxan styra mot bättre sortering av bygg- och rivningsavfall, inklusive återbruk, till exempel genom att differentiera avgiften på återvinningscentralen och vid fastighetsnära insamling eller ge ekonomiska incitament att inrätta bytesrum i flerbildshus⁶⁷.

Det rekommenderas att kommunen ser över möjligheten att utforma avgifterna så att de styr mot en ökad källsorteringsgrad och hantering högre upp i avfallshierarkin. En miljöstyrande avgift kan utformas så att osorterat avfall och fraktioner längre ner i avfallshierarkin såsom deponi kostar mer att lämna än sådant som är sorterat eller kan återanvändas. En möjlighet kan exempelvis vara att göra det kostnadsfritt att lämna in bygg- och rivningsavfall som kan återbrukas. Detta kan även gälla för verksamheter för att få större volymer återbruk, lämpligen förutsatt att återvinningscentraler har möjlighet att hantera och lagra större mängder. För de juridiska aspekterna kring återbruk, se Avfall Sveriges Guide #9 *Juridiska förutsättningar för förebyggande och återanvändning*.

Exempel miljöstyrning av grovavfall

Privatpersoner som besöker återvinningscentralen får betala en avgift som beror på vad som ska slängas. Fraktioner som går att materialåtervinna eller som på annat sätt är viktiga att samla in, såsom farligt avfall (inklusive elavfall), är avgiftsfria. För fraktioner med högre miljöbelastning, till exempel avfall till deponi eller restavfall till energiåtervinning, utgår en avgift beroende på avfallsmängd (bil med eller utan släp).

Ett sätt att utveckla miljöstyrningen med avseende på mängdhanteringen skulle kunna vara att i högre utsträckning ta betalt för antalet gånger som kunder besöker en återvinningscentral. Hur denna avgift tas ut skulle kunna variera, antingen som registrerade besök eller som avgifter per gång. Som med all miljöstyrning finns det risker med att på olika sätt begränsa besöken till en återvinningscentral, med till exempel risk för ökad nedskräpning. En differentierad avgift med avseende på fraktion eller mängd kräver också omfattande utveckling av befintliga anläggningar och digitala tekniker för att kunna tillämpas, till exempel viktregistrering av bilen eller indelning av anläggningen i sektioner med olika avgifter. Men med tanke på hur snabbt digitala lösningar utvecklas ligger sådan

⁶⁵ Tilläggsavgifter är ersättning för sådana tjänster som inte är obligatoriska för samtliga kunder utan är särskilda tillvalstjänster för dem som har behov av dem. Tilläggsavgifter kallas ibland även specialavgifter, särskilda avgifter eller övriga avgifter.

⁶⁶ Enligt 27 kap. 6 § miljöbalken ska taxan innehålla skrivning om hur avgiften ska bestämmas när taxan i övrigt saknar tillämplig bestämmelse om avgift.

⁶⁷ Avfall Sveriges rapport 2020:28 *Miljöstyrande avfallstaxor – Användning, effekt och goda exempel*

avgiftshantering kanske inte så långt fram i tiden.

Tar man ut en avgift på återvinningscentraler rekommenderas att detta går att följa upp, exempelvis genom införandet av ett inpasseringssystem. Detta kan även fungera för att följa upp att verksamheter betalar för besöken på återvinningscentralen. Se Avfall Sveriges rapport 2018:10 *Passersystem på återvinningscentraler*.

Maxtaxa

Kommuner som väljer att göra koncessionsupphandling eller ha avtal via auktorisation behöver, enligt Avfall Sveriges bedömning⁶⁸, besluta om maxtaxa för hämtningen. Godkända leverantörer kan sedan konkurrera om hämtningar hos avfallslämnaren upp till beslutad maxtaxa. Kommunen har rätt att bestämma att avgiften ska betalas till den som utför renhållningen⁶⁹, till exempel koncessionshavaren eller den auktoriserade. Den som utför renhållningen är bunden av den avgift kommunen angett i taxan och kan inte ta ut en högre avgift. Det bedöms inte strida mot likställighetsprincipen att koncessionshavaren eller den auktoriserade tar ut en lägre avgift för en tjänst än vad taxan anger såvida samtliga abonnenter fritt kan välja aktör.

⁶⁸ Det förekommer olika juridiska bedömningar huruvida det behövs en maxtaxa för att garantera likställighetsprincipen. Avfall Sverige rekommenderar dock maxtaxa.

⁶⁹ 27 kap. 4 § andra stycket miljöbalken

8. STATISTIKRAPPORTERING

Rapportering i Avfall Web

I Avfall Sveriges statistikdatabas Avfall Web har det av tradition varit fokus på rapportering av hushållsavfall, vilket som regel varit liktydigt med kommunalt ansvar. I och med nya definitionen på kommunalt avfall, finns det avfall som hamnar utanför definitionen, men som ändå utgör kommunalt ansvar, såsom bygg- och rivningsavfall från hushåll (som inte producerats i yrkesmässig verksamhet). Eftersom det ingår i det kommunala ansvaret bör dessa mängder framöver rapporteras in i Avfall Web.

Från år 2022 är det obligatoriskt för kommunerna att rapportera uppgifter om kommunalt avfall till Naturvårdsverket enligt NFS 2020:10. Avfall Web får användas för rapporteringen av uppgifterna. Bygg- och rivningsavfall är som sagt inte kommunalt avfall, men eftersom kommunernas ansvar även omfattar visst bygg- och rivningsavfall uppstår osäkerhet i lämnade av uppgifter då insamling av hushållens bygg- och rivningsavfall samordnas med skrymmande kommunalt avfall, så kallat grovavfall.

Av Naturvårdsverkets information inför lämnande av uppgifter om kommunalt avfall framgår följande:

- Som kommun lämnar man i Avfall Web uppgifter om skrymmande avfall enligt instruktioner för grovavfall samt farligt avfall. En bearbetning av data görs sedan av Naturvårdsverket utifrån tillgängliga fördelningsfaktorer.
- Indatakoderna i Avfall Web som gips och asbest utesluts helt då de bedöms utgöras helt av bygg- och rivningsavfall.
- Vissa kategorier utesluts i brist på fördelningsfaktorer, då de bedöms primärt utgöras av bygg- och rivningsavfall. Det gäller exempelvis inert/icke brännbart avfall, tryckimpregnerat trä och planglas.
- De kategorier som i huvudsak bedöms innehålla annat kommunalt avfall än bygg- och rivningsavfall används som underlag för rapportering av kommunalt skrymmande avfall.

Kommunen behöver inte fysiskt hålla isär flöden som utgör kommunalt avfall och flöden som utgör bygg- och rivningsavfall. Naturvårdsverket hanterar fördelningen med hjälp av schabloner när det gäller rapportering av kommunalt avfall. Om kommunen har A- och B-tillståndspliktiga anläggningar gäller även rapportering enligt beskrivningen nedan.

Rapporteringsskyldighet för tillståndspliktiga anläggningar

Sedan 2016 finns det en utökad rapporteringsskyldighet för A- och B-tillståndspliktiga anläggningar som tar emot bygg-

och rivningsavfall. Naturvårdsverket har en vägledning⁷⁰ som ger råd om lämpliga tillvägagångssätt för den utökade rapporteringen i Svenska Miljörapporteringsportalen (SMP). Av Naturvårdsverkets vägledning framgår att mottagna mängder bygg-, rivnings- och anläggningsavfall (enligt klassning i avsnitt 17 i avfallsförteckningen) ska rapporteras i den utökade rapporteringen. I detta begrepp ingår även utrustning som är fast inmonterad (inbyggda) i byggnader som exempelvis värmepannor, varmvattenberedare, sanitetsanordningar, VA-rör, elkablar, belysningsarmaturer i väggar och tak, väggkontakter av olika slag, pumpar, fläktar och elektronik för styrning av dörrar och belysningar. Kommunalt avfall och liknande avfall, förpackningsavfall, kemikalier och oljeavfall, ingår inte i den utökade rapporteringen. Vitvaror eller andra lösa (ej inbyggda) el- och elektronikprodukter från byggnation och rivningar ska inte heller rapporteras.

Den 1 januari 2022 trädde dessutom i kraft en ändring av föreskrifterna (NFS 2016:8) om miljörapport som bland annat innebär att den generella avfallsrapporteringen utökas till anmälningspliktiga anläggningar som samtidigt är del av viss tillståndspliktig verksamhet.

Det kan påverka till exempel mindre återvinningscentraler (med anmälningsplikt) om de är en del av en större avfallsanläggning, det vill säga ligger på samma fastighet, som är tillståndspliktig. Den generella avfallsrapporteringen till SMP blir alltså standardiserad på motsvarande sätt som för bygg- och rivningsavfall. Verksamhetsutövaren ska själv i miljörapportens bilaga (avfallsmodul) ange avfallets EWC-kod, hanteringskod och underkod enligt avfallsförordningens bilagor. Tidigare har det gjorts i efterhand av Naturvårdsverket inför vidare rapportering till EU. Första rapporteringen ska göras senast 31 mars 2023 avseende år 2022. Naturvårdsverket arbetar med att ta fram mer detaljerad vägledning kring den nya rapporteringsskyldigheten.

Rapporteringsskyldighet för farligt avfall

Från 1 november 2020 ska verksamheter rapportera in anteckningar om farligt avfall till det digitala avfallsregistret hos Naturvårdsverket, antingen via e-tjänst med e-legitimation eller genom att ansluta sitt verksamhetssystem till ett API.⁷¹ Detta kräver teknisk utveckling inom verksamheten och avtal med Naturvårdsverket. Exempel på bygg- och rivningsavfall som utgör farligt avfall är elavfall, asbest och impregnerat trä.

Från januari 2022 är det även sanktionsavgift för den verksamhet som inte rapporterar i tid. Läs mer om inrapporteringsskyldigheten på Naturvårdsverkets hemsida⁷².

⁷⁰ <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/bygg-och-rivningsavfall/rapportering-for-avfallsmottagande-anlaggningar>

⁷¹ API innebär att kommunens verksamhetssystem kommunicerar med Naturvårdsverkets avfallsregister.

⁷² <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall-farligt-avfall/rapportera-till-avfallsregistret/>

9. KOMMUNIKATION OCH SAMVERKAN

I första hand bör kommunen hjälpa hushållen att förebygga bygg- och rivningsavfall, till exempel genom att hänvisa till Avfall Sveriges Byggåterbruksguiden⁷³. Hänvisa till byggåterbruk där det finns sådana.

Men allt kan förstås inte användas igen. Personalen och skyltningen på återvinningscentralerna kommer sannolikt att bli viktiga för att kunna hjälpa hushållen att sortera rätt – underlag till skyltar kan hämtas på sverigesorter.se. Personalen bör också kunna förklara vinsterna med de ändrade reglerna, och självklart bör de veta vilka fraktioner som kan vara farligt avfall. Kom ihåg att uppdatera eventuell vägledning för hur bilen eller släpet ska packas inför besöket på återvinningscentralen.

Sprid också gärna information till bygg- och transportfirmor om att de inte längre får hantera bygg- och rivningsavfall som hushållen själva gett upphov till. Skulle de transportera avfallet utan kommunens uppdrag bryter de mot kommunernas ensamrätt, vilket är straffsanktionerat enligt miljöbalken. Be dem att i stället hänvisa till kommunens tjänster i form av fastighetsnära insamling och återvinningscentraler. Dock måste Mark- och miljööverdomstolens dom i målet M6891-20 mellan Stockholm stad och entreprenören Tiptapp beaktas (se även ovan under kapitel 3). Om inte den enskilda kommunens föreskrifter uttryckligen begränsar annan än fastighetsinnehavaren att transportera bygg- och rivningsavfall till kommunens avfallshantering kan inte kommunens ensamrätt åberopas. Sådan borttransport kan dock ske yrkesmässigt och i sådant fall krävs tillstånd från länsstyrelsen eller att anmälan har gjorts dit.

Inför starten av en ny fastighetsnära insamlingstjänst rekommenderas att kommunen har en informationskampanj där fastighetsinnehavare informeras om de ändrade lagkraven och varför det är viktigt att källsortera bygg- och rivningsavfall. Om ni planerar införa fastighetsnära insamling av bygg- och rivningsavfall vid flerbostadshus bör det ske i nära samarbete med fastighetsinnehavaren.

Kommunens avfallsplan ska innehålla en redogörelse för de styrmedel som kommunen planerar att använda genom sina olika ansvarsområden och organisationer – framförallt byggnadsnämnd, tillsynsnämnd och renhållare – för att nå målen och uppfylla kommunens ansvar i fråga om bygg- och rivningsavfall.⁷⁴ Planen kan exempelvis också ange hur de olika myndigheterna avser att samverka med varandra i syfte att informera hushåll och verksamheter enligt ovanstående, minska mängden bygg- och rivningsavfall och säkerställa att kommunen har möjlighet att uppfylla sitt ansvar om mottagande och behandling av avfallet.⁷⁵

⁷³ Rapport 2022:01 *Byggåterbruksguiden – Bedömning av möjlighet till återanvändning av byggvaror med hänsyn till innehåll av kemiska ämnen*

⁷⁴ NFS 2020:6, 5 och 8 §§

⁷⁵ 26 kap 6 § miljöbalken och 8 § förvaltningslagen

Avfall Sveriges guider

En viktig uppgift för Avfall Sverige är att ta fram vägledningar och riktlinjer för hur branschen ska hantera och tolka olika begrepp, definitioner och företeelser inom avfallsområdet. Avfall Sveriges guider kan bidra till en samsyn på tolkningar, vilket kan ge bättre beslutsunderlag.

Guiden har tagits fram av Andrea Hjärne, Camilla Nilsson, Sven Lundgren och Jenny Westin, alla på Avfall Sverige, med stöd av Maria Arveström, Hanna Gerhardsson, Karin Larsson och Linnea Orsholm, alla på Sweco. De juridiska aspekterna kring yrkesmässig verksamhet har utretts av Christer Hjert på Kommunakuten.

Kontaktpersoner för denna guide:

Sven Lundgren, chefsjurist och rådgivare för kommunalt ansvar och avfallsföreskrifter

Telefon: 040-35 66 09

sven.lundgren@avfallsverige.se

Camilla Nilsson, rådgivare för ÅVC, återbruk på ÅVC, insamling av farligt avfall, elavfall

Telefon: 040-35 66 26

camilla.nilsson@avfallsverige.se

Jenny Westin, rådgivare för avfallstaxor, upphandling och enskilda avlopp. Statistikansvarig.

Telefon: 040- 35 66 15

jenny.westin@avfallsverige.se

De råd som Avfall Sverige publicerar i dessa guider utgör endast generell rådgivning och ska inte ses som juridiskt bindande råd i det enskilda fallet.

BILAGA: INFORMATIONSENSAMLING TILL GUIDEN

Informationen i guiden grundar sig i underlag från workshop och intervjuer med kommuner, i kombination med intern dialog med diverse expertkompetenser på Sweco (t.ex. ÅVC, avfallshantering), intern dialog på Avfall Sverige samt övriga källor som anges i referenser i fotnötter.

Workshop

Den 6 december 2021 anordnade Sweco en digital workshop för ett urval av Avfall Sveriges medlemmar i syfte att få inspel till både utmaningar och möjliga lösningar kopplat till praktiska frågor såsom insamlingslösningar, avgiftsfinansiering och upphandling i samband med den nya lagstiftningen. Workshopen användes även för att identifiera möjliga kommuner och initiativ för fördjupade intervjuer. Workshopen hade ett trettiotal deltagare från cirka 15 olika kommuner/kommunala bolag.

Intervjuer

Under januari 2022 utförde Sweco följande fördjupade intervjuer:

- Mölndal kommun
- Härnösand Energi och Miljö
- Stockholm Vatten och Avfall
- Stena Recycling

Utöver detta skedde ytterligare informationsinsamling genom samtal med Göteborg Kretslopp och Vatten och Naturvårdsverket.